

- Zavhorodnya, T. K. (2020). *Zarubizhnyy dosvid monitorynhu yakosti vyshchoyi osvity v doslidzhennyakh vitchyznyanykh naukovtsiv* [Foreign experience in monitoring the quality of higher education in the research of domestic scientists. Pedagogical almanac]. *Pedahohichnyy al'manakh. Zbirnyk naukovykh prats'* [Collection of scientific papers]. Issue 45. Kherson. P. 165–171 [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu" № 1556–VII vid 1 lypnia 2014 r. URL: vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrainy-provyshchu-osvitu (data zvernennia: 29.08.2022) [in Ukrainian].
- Olendar, T., & Stepaniuk, A. (2018). *Monitorynh yakosti pryrodnychoyi osvity v universytetakh SSHA* [Monitoring the quality of science education in the universities of the USA]. Monograph. 260 p. [in Ukrainian].
- Protsenko, I. I., & Gudymenko, K. M. (2015). *Monitorynh yak instrument vyznachennya yakosti osvity* [Monitoring as a tool for determining the quality of education]. *Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyni tekhnolohiyi* [Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies]. № 4 (48). P. 247–255 [in Ukrainian].
- Mioko Saito & Frank van Cappelle (2010). Monitoring the quality of education: Exploration of concept, methodology, and the link between research and policy. December D_International Perspectives on Education and Society 13: 3–34. DOI: 10.1108/S1479-3679(2010)0000013004.

Karpenko Y. Monitoring of the quality of the educational process in institutions of higher education

The article is devoted to familiarization with the European experience in monitoring the quality of education in higher education institutions. Factors contributing to the active integration of Ukrainian education are indicated, including the desire of Ukrainians to live and obtain quality education in a modern European country. It is outlined that the monitoring of the quality of education, although a new concept, already has a certain history of study. The experience of Ukrainian scientists regarding effective monitoring is analyzed, the key positions of foreign researchers are indicated. The components of internal and external monitoring of institutions of higher education in European countries are given and it is indicated how they are implemented in the educational space of Ukraine. The principles of monitoring are described, examples of the activities of universities in France, Estonia, and Ireland are given. The key segments that are important in evaluating the institution's activity are outlined: availability of facilities, competence of teachers, safety of participants in the educational process, accessibility to information resources. It is noted that for the effective integration of the Ukrainian education system into the European space, it is necessary to complete the reform of the educational sphere, which includes changes in the forms and methods of assessment, terms of study, and organization of activities of higher education institutions. Mandatory components of a European institution of higher education are the presence of a website, which highlights information about its activities. Using the example of the activities of the Cherkasy Medical Academy, the consideration of European strategies in internal quality monitoring is outlined. The organization of monitoring of educational and methodical provision of classes is indicated.

Key words: monitoring, institution of higher education, quality of education, educational subject, European experience, medical academy, student of education, Ukraine.

УДК 37.014.5 : [37.018.43 : 004]

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.spec.1.24>

Кириченко М. О., Отамась І. Г., Антонюк Л. А.

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЄС: ВІД ПОТРЕБ СИСТЕМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО КОМПЕТЕНЦІЙ

Розглянуто нормативно-правові документи щодо цифровізації освіти в Україні та ЄС. Проаналізовано наявні електронні ресурси для фахівців освітньої галузі в Україні та ЄС. Виявлено переваги й недоліки цифрових інструментів в епоху цифрової глобалізації. Зроблено огляд емпіричного дослідження, у якому висвітлюються результати проведеного електронного опитування фахівців освітньої галузі за допомогою вебсервісу Google Forms. Розроблений опитувальник складається з питань: статі, цифрові інструменти, область проживання та інше. Аналіз діяльності освітніх організацій стосувався доступу учасників освітнього процесу до Інтернету, систем дистанційного навчання для організації освітнього процесу. Цінність цієї статті полягає у тому, щоб скласти цілісну картину про впровадження цифровізації у закладах освіти України. Проаналізовано актуальну проблему, що зумовлена трансформаційними змінами в епоху цифрової глобалізації. Зазначено, що з розвитком електронного менеджменту в Україні та ЄС працівники закладів освіти повинні володіти цифровими компетентностями в умовах індустрії 4.0, які є ключовими для навчання людини протягом життя. Висвітлено досвід європейських країн щодо пріоритетних напрямів і основних завдань з питань впровадження систем дистанційного навчання та цифрових компетентностей в умовах розвитку цифрового суспільства.

Отже, нині здійснюється цифрова трансформація освіти України та ЄС, яка спрямована на формування цифрових навичок, проте вони не мають системного характеру, забезпечують формування лише окремих цифрових навичок та цифрових компетентностей в організації систем дистанційного навчання.

Науковий практичний інтерес до явища цифрової трансформації освіти пов'язаний з такими новими освітніми можливостями, як: поглиблення і розширення джерельно-інформаційної бази навчально-дослідницьких закладів, впровадження систем дистанційного навчання, гнучкість організації навчального процесу.

Ключові слова: освітній процес, цифровізація, дистанційне навчання, електронний документообіг, Інтернет.

Цифрова трансформація освіти та виклики інформаційної глобалізації актуалізують потребу в застосуванні цифрових технологій суспільством. Унаслідок глобалізації, наслідків COVID-19, військових дій на території України виникла потреба у зміні системи організації освітнього процесу, комунікації та спілкування, систем управління закладами освіти, форм та методів навчання. В усьому світі створюють системи дистанційного навчання (LMS – learning management systems) [7]. Розвиток інформаційних технологій та Інтернету вплинув на переформатування змісту і форм освітньої діяльності в усіх країнах світу на всіх рівнях, а також інтеграцію бібліотек до цифрового інформаційного простору у закладах освіти, що сприяє отриманню відкритого доступу до інформації [15].

В Україні Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. № 167-р. затверджено “Концепцію розвитку цифрових компетентностей”, реалізація якої матиме істотний вплив на розвиток держави в рамках виконання Україною Угоди про асоціацію з ЄС. Своєю чергою в ЄС запроваджено “Регулятор цифрових компетентностей для громадян ЄС”. Таким чином, за допомогою Концепції Україна гармонізує національний цифровий ринок із країнами ЄС [6].

Входження України до єдиного інформаційного простору та інтенсивний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій призвели до стрімкого накопичення відцифрованих та електронних документів. Відповідно, уряд прийняв рішення про введення в дію 7 листопада 2018 року нового Закону “Про електронні довірчі послуги” з метою реформування законодавства у сфері електронного цифрового підпису шляхом гармонізації із положеннями Регламенту ЄС № 910/2014 [14].

У сучасному плані дій Європейської комісії щодо цифрової освіти (2021–2027) окреслено бачення якісної, інклюзивної та доступної цифрової освіти в Європі, а також посилення співпраці на європейському рівні з метою запровадити у безпрецедентному масштабі цифрові технології в освіті та зробити систему освіти та навчання придатними для цифрової ери [2].

Проблемою трансформації освіти займаються, зокрема, такі науковці, як В. Кремень [4], В. Биков [1], М. Кириченко [5], О. Спірін [17] та ін. Привертаючи увагу до потреб у реформуванні системи освіти України, її глобальної інформатизації, розвитку інформаційно-комунікаційних технологій В. Кремень, зазначив, що “...гідне місце в цьому світі посяде тільки та держава, яка найефективніше працюватиме у сучасних умовах суспільного життя, опанує новітні технології” [8]. Під час дослідження Л. Петренко зазначила, що найпоширенішими системами управління змістом навчання в українській сфері освіти є LMS Moodle [16]. Помітний внесок у дослідження проблеми використання технологій відкритої освіти зробив А. Шляйхер, який зазначив, що цей сектор відіграє важливу центральну роль у забезпеченні узгодження між освітою та роботою і успішного переходу студентів на ринок праці [9].

У документі Європейської комісії “Втілимо Європейський простір навчання впродовж життя в реальність”, прийнятому 21 листопада 2001 р. у Брюсселі, таке навчання визначається як «уся освітня діяльність, здійснювана протягом життя, з метою вдосконалення знань, умінь і компетенцій...» [13].

Мета роботи – дослідити ставлення освітян до систем дистанційного навчання у проведеному 2021–2022 рр. опитуванні, сформулювати пропозиції щодо системи підвищення кваліфікації освітян та подолання перешкод і прогалин у професійному розвитку. Відповідно до зазначеної мети у статті поставлено такі завдання: 1. Проаналізувати нові виклики, що постали перед освітянською спільнотою через глобальну пандемію COVID-19 та військові дії на території України, які детермінували не тільки прискорення процесу переформатування змісту і форм освітньої діяльності на всіх рівнях, а й актуалізували перед суб’єктами освітнього процесу інтеграцію до цифрового інформаційного простору у закладах освіти. 2. Розкрити зміст міжнародних та державних документів, у яких охарактеризувалися основні компоненти, що сприяли отриманню нових цифрових компетенцій та відкритого доступу до інформації в Україні та ЄС.

Метою цифрової трансформації освіти в Україні є: приведення її у відповідність до потреб цифрового суспільства та входження до Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) й удосконалення цифрових навичок українських освітян і студентів; забезпечення безперервної освіти на основі застосування технологій індивідуалізованого навчання. Реалізації цих завдань сприятиме участь України у проєктах Світового банку, Еразмус+ та інших. Нові можливості для застосування людиноцентрованого, студентоцентрованого підходу сприятимуть створенню відкритого освітнього середовища, зручного для співпраці зі здобувачами освіти та колегами-освітянами, а також дозволять оволодіти належним рівнем цифрової компетентності. Так, Європейський Парламент і Рада ЄС 22 травня 2018 р. ухвалили “Рамкову програму оновлених ключових компетентностей для навчання впродовж життя (2018/С 189/01)”, в якій цифрова компетентність визнана однією з восьми ключових компетентностей для повноцінного життя та діяльності громадян ЄС [18]. Для дослідження є важливим підсумковий документ конференції “Інновації у вищій освіті”, проведеної Провідною Європейською інституційною асоціацією відкритої та дистанційної вищої освіти 28–30 жовтня 2020 р., у якому зазначено, що цифрова освіта також повинна підтримувати співпрацю й мобільність у межах Європейського простору вищої освіти на всіх рівнях [3].

Із метою грамотного управління цими процесами та надання кваліфікованої педагогічної і методичної допомоги в оволодінні закладами освіти, освітянами і здобувачами освітніх послуг цифровими інструментами для професійної підготовки й підвищення кваліфікації необхідне проведення спеціальних педагогічних досліджень із проблеми виявлення ставлення і досвіду фахівців освітньої галузі щодо застосування

цифрових інструментів у навчальній та професійній освітній діяльності. Таке дослідження було проведене науково-педагогічними працівниками Державного закладу вищої освіти “Університет менеджменту освіти” у 2021–2022 рр. Його мета полягала у виявленні ставлення викладачів і студентів до цифрової трансформації в освіті, а також у дослідженні використання та потреб у впровадженні систем електронного управління (зокрема, цифрових освітніх платформ, соціальних медіа) у процесі навчання і професійного розвитку освітян у системі освіти в період пандемії COVID-19 та військових дій на території України. Це дозволило виявити прогалини у змісті програм професійної підготовки і підвищення цифрових компетентностей педагогів. За результатами дослідження розроблено методичні рекомендації для закладів освіти щодо використання системи дистанційного навчання у період цифрової трансформації у закладах освіти.

У 2021–2022 рр. проведено опитування педагогічних і науково-педагогічних працівників про наявність Інтернету і про здійснення електронного документообігу в закладах освіти. Зібрано анонімні відповіді 259 респондентів [12] і 338 респондентів [19].

На запитання щодо області України, в якій перебувають респонденти, відповіді засвідчили, що в опитуванні взяли участь освітяни із 16 областей нашої держави (2021–2022 рр.) (таблиця 1) [19; 10; 12].

Таблиця 1

Результати опитування респондентів щодо області України, у якій вони перебувають (2021–2022 рр.)

Електронне опитування 1. 2021 р. 198 респондентів із областей України	Електронне опитування 2. 2021 р. 259 респондентів із областей України	Електронне опитування 3. 2022 р. 338 респондентів із областей України
Вінницька 34,8%, Миколаївська 20,2%, Львівська 17,7%, Одеська 6,1%, Київська 5,6%, Полтавська 4,5%, Хмельницька 3%, Волинська 3%, Черкаська 1%, Дніпропетровська 1%, Донецька 1,5%, Харківська 0,5%, Чернігівська 0,5%, Тернопільська 0,5%	Вінницька 35,9%, Львівська 17,1%, Київська 12%, Одеська 8%, Черкаська 8,4%, Миколаївська 7,2%, Хмельницька 3,2%, Дніпропетровська 1,2%, Полтавська 1,6%, Волинська 1,6%, Донецька 1,2%, Харківська 0,8%, Чернівецька 0,8%, Івано-Франківська 0,4%, Тернопільська 0,4%, Житомирська 0,4%	Вінницька 9,2%, Львівська 4,4%, Київська 12,7%, Одеська 2,4%, Черкаська 0,3%, Миколаївська 45,3%, Хмельницька 1,2%, Дніпропетровська 0,6%, Полтавська 0,6%, Донецька 16,9%, Харківська 2,4%, Чернівецька 1,2%, Івано-Франківська 0,3%, Житомирська 0,6%, Кіровоградська 0,1%, Сумська 1,2%

На запитання щодо наявності доступу до Інтернету відповіді респондентів розподілились таким чином (2021–2022 рр.) (таблиця 2) [19; 10; 12].

Таблиця 2

Результати опитування респондентів щодо наявності доступу до Інтернету (2021–2022 рр.)

2021 р. 259 респондентів із областей України	2022 р. 338 респондентів із областей України
Вдома доступ до Інтернету – 44%, на роботі доступ до Інтернету – 56%	Вдома доступ до Інтернет – 58,3%, на роботі доступ до Інтернету – 93,5%

На рис. 1 зазначено анкетні дані педагогічних та науково-педагогічних працівників, які взяли участь у опитуванні про здійснення електронного документообігу в їхніх установах. Опитування було зроблено навесні у 2022 р., відповіді розподілилися таким чином: так – 71,3%, ні – 28,7% [14].

Чи здійснюється електронний документообіг у вашій установі?
338 ответов

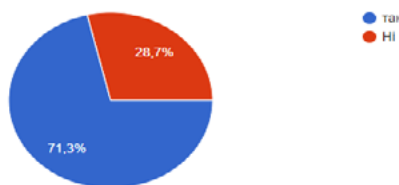

Рис. 1. Моніторинг педагогічних та науково-педагогічних працівників про здійснення електронного документообігу в їхніх установах

У 2021 році проведено опитування педагогічних та науково-педагогічних працівників про актуальність використання електронних бібліотечних фондів для навчання та професійного розвитку у період COVID-19. У процесі опитування отримано відповіді від респондентів про необхідні компетенції та компетентності бібліотекарям і освітянам (таблиця 3) [10].

Таблиця 3

Електронна бібліотека: що потрібно сучасному освітянину

№	Компетенції та компетентності бібліотекарів і освітян	Вимоги до платформ та наявності Інтернету	Вимоги до електронних ресурсів
1	Апробувати сучасні методи навчання для бібліотечної справи	Швидкий доступ до необхідної інформації	Доступ до сучасних наукових досліджень
2	Знати та інформувати колег про базу електронної бібліотеки	Доступ до Інтернету	Елементарні україномовні підручники з професійної підготовки
3	Доступність та легкість у використанні	Електронна база	Доступ до навчальних підручників, енциклопедій
4	Бути в курсі всіх новинок	Якісний Інтернет у сільській місцевості	Матеріали до уроків
5	Інформувати про сучасні педагогічні технології	Електронні бібліотеки	Доступ до електронної літератури
6	Поєднувати електронну бібліотеку та бібліотеку у стандартному форматі	Доступ до електронної бази	Найширший доступ до наукових, методичних, навчальних ресурсів
7	Знати нові інформаційні технології у бібліотечній справі	Доступ до навчальних ресурсів	Наукові та навчальні посібники

Наступне запитання в анкеті (2021 р.) стосувалося використання у професійній діяльності національних навчальних платформ та інструментів педагогічними та науково-педагогічними працівниками України. Відповіді 259 респондентів розподілилися так: не використовують – 79,3%, ЮНЕСКО – 16%, Світовий банк – 5,9%, ООН – 4,3% [10].

Як і багато інших галузей, сектор освіти зазнав серйозного впливу пандемії COVID-19 і військових дій на території України. На щастя, в наш час є безліч безкоштовних (або недорогих) простих у використанні засобів цифрового спілкування та систем дистанційного навчання, які надають широкий спектр рішень для відкритої освіти. Наразі не всі педагогічні та науково-педагогічні працівники і студенти мають можливість

Таблиця 4

Перелік освітніх програм, платформ та ресурсів (ЮНЕСКО)

2	Digital learning management systems											
	Century Tech	ClassDojo	Edmodo	Edraak	EkStep	Google Classroom	Moodle	Nafham	Paper Airplanes	Schoology	Seesaw	Skooler

Таблиця 5

Цифрові інструменти, які використовуються для професійної підготовки і перепідготовки студентів закладів освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників

Цифрові інструменти, які використовуються для професійної підготовки студентів ЗВО	Цифрові інструменти, які використовуються для професійної підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників
ZOOM – 98%	ZOOM – 92,6%,
Skype – 77,8%	Skype – 66,3%,
GoogleClassroom – 67,7%	GoogleClassroom – 54,7%,
Microsoft Teams – 32,3%	Microsoft Teams – 33,7%,
Coggle – 16,2%,	Coggle – 15,8%,
GoogleHangouts – 9,1%,	GoogleHangouts – 4,2%,
CiscoWebEx – 5,1%,	CiscoWebEx – 5,3%,
Canva – 4%,	Canva – 2,1%,
Quizlet – 3%,	Quizlet – 3,2%,
FreeConferenceCall.com – 2%,	FreeConferenceCall.com – 3,2%,
Kahoot – 2%,	Kahoot – 5,3%,
XMind – 1%,	XMind – 1,1%,
Asana – 0%,	Asana – 0%
Trello – 0%,	Trello – 0%,
Visme – 0%	Visme – 0%

використовувати сучасні цифрові технології для дистанційного навчання у своїх закладах освіти. Значну увагу до використання сучасних інноваційних технологій в освіті, роботі та побуті приділяють міжнародні організації. Нині ЮНЕСКО пропонує вичерпний перелік платформ та ресурсів, які мають на меті допомогти батькам, учителям, адміністраторам закладів освіти полегшити навчання учнів та забезпечити соціальну допомогу та взаємодію під час закриття закладів освіти. Вони класифікуються залежно від потреб електронного менеджменту (таблиця 4) [11].

Частина міжнародних організацій визнають перспективною і доцільною системну реалізацію відкритої освіти. Водночас проблеми у цифровій трансформації освіти пов'язані з технічним та матеріальним положенням, яке спричиняє труднощі в організації систем дистанційного навчання, а саме не досить високий рівень ІТ-грамотності у викладачів і студентів, відсутність Інтернету, недостатній рівень підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників з цифрових компетенцій.

На запитання щодо цифрових інструментів, які використовуються для професійної підготовки і підготовки студентів закладів освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників (2021 р.), відповіді респондентів розподілились таким чином (таблиця 5) [12].

Висновки. Для вдосконалення освіти у період цифрової трансформації в освіті України є потреба в організації й удосконаленні систем дистанційного навчання, а також у набутті нових цифрових компетенцій працівників освіти. Опитані респонденти в Україні пропонують всебічне навчання в напрямі цифрової трансформації та змін у інформаційних аспектах. Ситуація постійно змінюється в усіх сферах життя, а також в організації відкритої освіти. Революція, яка відбувається в усьому світі, потребує найбільшої уваги до освіти. Різні підходи, що стосуються надання інформації користувачам, мають бути переглянуті відповідно до ситуації та вимог сценарію, який швидко змінюється. Тому нині важливо створювати у закладах освіти системи дистанційного навчання. Співпраця між викладачами та системи дистанційного навчання є вирішальними й важливими нині, оскільки майбутнє є непевним, і надалі спостерігатиметься ще більше технологічне втручання. Нині у світі зазначають, що потрібен лідер, який систематизує, організує, підготує зі своєю командою віртуальний світ у системі дистанційного навчання у закладах освіти. На часі є і такі питання: якими новими компетенціями повинен оволодівати майбутній керівник систем дистанційного навчання? Які освітні програми потрібно розробляти для підвищення кваліфікації? Це є надзвичайно цікавою темою, яку слід дослідити та продовжити в подальших дослідженнях.

Використана література:

1. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія. Київ : Атіка, 2008. 684 с.
2. Digital Education Action Plan (2021–2027). URL: https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan_en.
3. EADTU Message to the Ministerial EHEA Conference 2020. URL: <https://eadtu.eu/news/20-general-news/492-eadtu-message-to-the-ministerial-eha-conference-2020>.
4. Кремень В. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні. Київ : Пед. думка, 2011.
5. Кириченко М. О. Проблеми і перспективи розвитку післядипломної освіти в інформаційному суспільстві / М. О. Кириченко, О. М. Отич, В. В. Олійник. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Т. 65. № 3. URL: <https://cutt.ly/AC0ht2f>.
6. Концепція розвитку цифрових компетентностей до 2025 року та її значення (The concept of development of digital competencies until 2025 and its significance). URL: <https://everlegal.ua/kontseptsiya-rozvytku-tsyfrovyykh-kompetentnostey-do-2025-roku-ta-yiyi-znachennya>.
7. National learning platforms and tools. More on UNESCO's COVID-19 Education Response. 2021. URL: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/nationalresponses>.
8. Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз : монографія / В. П. Андрущенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко та ін. ; за ред. В. Г. Кременя. Київ : Наукова думка, 2003. 853 с.
9. OECD. "VET in a time of crisis: Building foundations for resilient vocational education and training systems", Policy Brief, OECD, Paris. 2020. URL: <https://cutt.ly/FCSLiHC>.
10. Отамась І. Г. Інтеграція бібліотек до цифрового інформаційного простору у закладах освіти: тенденції та проблеми у період COVID-19. Історико-культурна спадщина: збереження, доступ, використання : колективна монографія за матеріалами III Міжнар. наук. конф., м. Київ, 21–22 квіт. 2021 р. / за заг. ред. І. І. Тюрменко. Київ : НАУ, 2021. 280 с. С. 120–127.
11. Otamas I. H., Anishchenko V. O., Ovsiankina L. A., Afanasieva I. A., Bieliatynskyi A. COVID-19 Pandemic: Development of Digital Technologies that Provide Connection, Collaboration and Lifelong Learning. *Development of a Market Economy in the context of the Global Financial Crisis*, 2021. 39(9), 1–15. URL: <https://doi.org/10.25115/eea.v39i9.5770>; <https://cutt.ly/5CSLe2V>.
12. Otych O., Otamas I., Ostrianska O., Bryn L. The Use of Digital Tools for Training and Retraining of Education Professionals in the Context of the COVID-19 Pandemic. *17th International Conference on ICT in Education, Research and Industrial Applications. Integration, Harmonization and Knowledge Transfer*. Volume I: Main Conference, PhD Symposium, and Posters, ICTERI 2021; 3013:226–238, 2021. URL: <http://surl.li/dabsc>.
13. Making a European Area of Lifelong Learning a Reality. Brussels : Commission of the European Communities, 2001. 40 p. URL: <https://epale.ec.europa.eu/en/resource-centre/content/making-european-area-lifelong-learning-reality-communication-commission-com>.
14. Про електронні довірчі послуги : Закон України №2155-VIII від 05 жовтня 2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>.
15. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 7, ст. 45. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

16. Petrenko L., Kravets S., Bazeliuk O., Maiboroda L., & Muzyka I. Analysis of the current state of distance learning in the vocational education and training institution. E3S Web of Conferences, 2020. 166. DOI: 10.1051/e3sconf/202016610010 ICSF 2020.
17. Spirin O. M. Model of formation of information and communication competence of a Ph.D. on the basis of using cloud services Google Scholar. *Information technologies and learning tools*. 2016. No. 2 (52). P. 204–218. URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1374/1058>.
18. Рамкова програма ЄС щодо оновлених ключових компетентностей. URL: <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/53#1>.
19. IV Науково-практичний семінар із міжнародною участю “Організація електронного документообігу в закладах освіти та органах державної влади”. URL: https://docs.google.com/forms/d/1hJh8hBgirO1OTNLQVikVYFtzxQbLUgbY_qf8QfH9Fh4/edit.

References:

1. Bykov V. Yu. (2008) *Modeli orhanizatsiinykh system vidkrytoi osvity: monohrafiia* [Models of organizational systems of open education: monograph]. Kyiv: Atika. 684 s. [in Ukrainian].
2. Digital Education Action Plan (2021–2027). URL: https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan_en.
3. EADTU Message to the Ministerial EHEA Conference 2020. URL: <https://eadtu.eu/news/20-general-news/492-eadtu-message-to-the-ministerial-ehea-conference-2020>.
4. Kremen V. (2011) *Natsionalna dopovid pro stan i perspektyvy rozvytku osvity v Ukraini* [National report on the state and prospects of education development in Ukraine]. Kyiv: Ped. dumka [in Ukrainian].
5. Kyrychenko M. O. (2018) *Problemy i perspektyvy rozvytku pisladyplomnoi osvity v informatsiinomu suspilstvi* [Problems and prospects of development of postgraduate education in the information society] / Kyrychenko M. O., Otych O. M., Oliynyk V. V. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia. (Information technologies and means of education)* 2018. T. 65. № 3. URL: <https://cutt.ly/AC0ht2f> [in Ukrainian].
6. *Kontsepsiia rozvytku tsyfrovyykh kompetentnostei do 2025 roku ta yii znachennia* [The concept of development of digital competencies until 2025 and its significance]. URL: <https://everlegal.ua/kontsepsiya-rozvytku-tyfrovyykh-kompetentnostey-do-2025-roku-ta-yiyi-znachennya> [in Ukrainian].
7. National learning platforms and tools. (2021). More on UNESCO’s COVID-19 Education Response. URL: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/nationalresponses>.
8. *Neperervna profesiina osvita: filosofiia, pedahohichni paradyhmy, prohnoz: monohrafiia* [Continuous professional education: philosophy, pedagogical paradigms, prognosis: monograph] / Andriushchenko V. P., Ziaziun I. A., Kremen V. H., Maksymenko S. D. ta in.; za red. Kremen V. H. Kyiv: Naukova dumka, 2003. 853 s. [in Ukrainian].
9. OECD (2020) “VET in a time of crisis: Building foundations for resilient vocational education and training systems”, Policy Brief, OECD, Paris. URL: <https://cutt.ly/FCSLiHC>.
10. Otamas I. H. (2021) *Intehratsiia bibliotek do tsyfrovoho informatsiinoho prostoru u zakladakh osvity: tendentsii ta problemy u period COVID-19. Istoryko-kulturna spadshchyna: zberezhennia, dostup, vykorystannia: kolektyvna monohrafiia za materialamy III Mizhnar. nauk. konf., m. Kyiv, 21–22 kvit. 2021 r.* [Integration of libraries into the digital information space in educational institutions: trends and problems in the period of COVID-19. Historical and cultural heritage: preservation, access, use: a collective monograph based on the materials of the III International of science conference, Kyiv, April 21–22, 2021] / za zah. red. Tiurmenko I. I. Kyiv: NAU, 2021. 280 s. S. 120–127 [in Ukrainian].
11. Otamas I. H., Anishchenko V. O., Ovsiankina L. A., Afanasieva I. A., Bieliatynskyi A. (2021) COVID-19 Pandemic: Development of Digital Technologies that Provide Connection, Collaboration and Lifelong Learning. Development of a Market Economy in the context of the Global Financial Crisis, 39(9), 1–15. URL: <https://doi.org/10.25115/eea.v39i9.5770>; <https://cutt.ly/5CSLe2V> [in English].
12. Otych O., Otamas I., Ostrianska O., Bryn L. (2021) The Use of Digital Tools for Training and Retraining of Education Professionals in the Context of the COVID-19 Pandemic. 17th International Conference on ICT in Education, Research and Industrial Applications. Integration, Harmonization and Knowledge Transfer. Volume I: Main Conference, PhD Symposium, and Posters, ICTERI 2021; 3013:226–238. URL: <http://surl.li/dabsc> [in Ukrainian].
13. Making a European Area of Lifelong Learning a Reality. Brussels: Commission of the European Communities, 2001. 40 p. URL: <https://epale.ec.europa.eu/en/resource-centre/content/making-european-area-lifelong-learning-reality-communication-commission-com>.
14. Pro elektronnii dovirchi posluhy: Zakon Ukrainy №2155-VIII vid 05 zhovtnia 2017 roku [About electronic trust services: Law of Ukraine No. 2155-VIII dated October 5, 2017]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> [in Ukrainian].
15. Pro biblioteky i biblioteknu spravu: Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [About libraries and librarianship: Law of Ukraine. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine]. 1995. № 7, st. 45. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
16. Petrenko L., Kravets S., Bazeliuk O., Maiboroda L., & Muzyka I. (2020) Analysis of the current state of distance learning in the vocational education and training institution. E3S Web of Conferences, 166. DOI: 10.1051/e3sconf/202016610010 ICSF 2020 [in Ukrainian].
17. Spirin O. M. (2016) Model of formation of information and communication competence of a Ph.D. on the basis of using cloud services Google Scholar. *Information technologies and learning tools*. 2016. No. 2 (52). P. 204–218. URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1374/1058> [in Ukrainian].
18. *Ramkova prohrama YeS shchodo onovlenykh kliuchovykh kompetentnostei* [The EU framework for renewed key competences]. URL: <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/53#1> [in Ukrainian].
19. IV Naukovo-praktychnyi seminar iz mizhnarodnoiu uchastiu “Orhanizatsiia elektronnoho dokumentoobihu v zakladakh osvity ta orhanakh derzhavnoi vlady” [IV Scientific and practical seminar with international participation “Organization of electronic document circulation in educational institutions and state authorities”]. URL: https://docs.google.com/forms/d/1hJh8hBgirO1OTNLQVikVYFtzxQbLUgbY_qf8QfH9Fh4/edit [in Ukrainian].

Kyrychenko M., Otamas I., Antonyuk L. Digital transformation of education in Ukraine and the EU: from the needs of distance learning systems to competences

The normative legal documents on digitalization of education in Ukraine and the EU were considered. The available electronic resources for education professionals in Ukraine and the EU have been analysed. The advantages and disadvantages of digital tools in the era of digital globalization were revealed. The review of an empirical research, which highlights the results of an electronic survey of specialists in the field of education using the Google Forms web service, is considered. The developed questionnaire consists of questions: gender, digital tools, region and others. The analysis of the activities of educational institutions concerned the access of the participants of the educational process to the Internet, distance learning systems for the organization of the educational process. The value of this article lies in creating a holistic picture of the implementation of digitization in educational institutions of Ukraine. The current problem caused by transformational changes in the era of digital globalization has been analysed. It is noted that with the development of electronic management in Ukraine and the EU, employees of educational institutions must possess digital competences in the conditions of Industry 4.0, which are essential for lifelong learning. The experience of European countries in implementation of priority directions and main tasks on the implementation of distance learning systems and digital competences in the conditions of the development of a digital society were highlighted.

Therefore, the digital transformation of education in Ukraine and the EU continues and is aimed at the formation of digital skills, however, they do not have a systemic nature, they provide the formation of only individual digital skills and digital competencies in the organization of distance learning systems. Scientific practical interest in the phenomenon of digital transformation of education is associated with such new educational opportunities as: deepening and expanding the source and information bases of educational and research institutions, the introduction of distance learning systems, the flexibility of the organization of the educational process.

Key words: educational process, digitalization, distance learning, electronic document management, Internet.

УДК 361.4

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.spec.1.25>

Кириченко О. В.

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ЯК ШЛЯХ ПОДОЛАННЯ НАСИЛЬСТВА ЩОДО ЖІНОК В УКРАЇНІ

Насильство щодо жінок залишається серйозною проблемою у психології людини, а також проблемою охорони здоров'я та прав людини у країнах Європейського Союзу та світі. Зокрема і в Україні ця тема стає актуальною, особливо в умовах євроінтеграції. Зміна пріоритетів і адаптація до новітніх трендів змушують суспільство змінюватися, насильство стало цілковито неприйнятним явищем у розвинених країнах, але, на жаль, досить часто спостерігається в пострадянських країнах. Насильство щодо жінок є складним явищем, яке необхідно розуміти в ширшому психологічному та соціальному контексті в межах психологічних, соціальних і культурних норм, які його пронизують. Ставлення та реакція громадськості щодо насильства стосовно жінок відображають ці норми та відіграють важливу роль у формуванні психологічного клімату в соціумі, де вчиняється насильство. Розуміння ставлення до насильства щодо жінок є ключовим для кращого розуміння його корінних причин, отже, розроблення більш ефективних заходів втручання. Саме виявлення, а потім подальше впровадження принципів протидії насильству є ключовими в розвинутих суспільствах.

Насильство щодо жінок можна розглядати крізь призму фундаментальних прав. Це порушення людської гідності, у найгіршій формі порушує право на життя. Це також крайнє вираження нерівності за ознакою статі. Жінки також можуть чинити насильство, а чоловіки та хлопчики можуть бути жертвами насильства з боку обох статей, але результати опитування разом з іншими даними показують, що насильство стосовно жінок вчиняється переважно чоловіками. Здебільшого це стосується сексуального насильства та сексуальних домагань. Зважаючи на це, більшість випадків насильства щодо жінок можна розуміти як насильство за тендерною ознакою. У більшості держав – членів Європейського Союзу донедавна насильство щодо жінок, особливо домашнє насильство, уважалось приватною справою, у якій держава відігравала лише обмежену роль. Лише з 1990-х років насильство щодо жінок стало проблемою фундаментальних прав, яка потребує юридичного, політичного та психологічного визнання на найвищому рівні, а також сферою, де держави-учасниці, як ті, хто зобов'язаний захищати, зобов'язані захищати жертв.

Ключові слова: насильство щодо жінок, ЄС, євроінтеграція, Стамбульська конвенція.

В Україні останніми роками було зроблено кроки щодо зменшення випадків насильства стосовно жінок, але не належною мірою, лише ратифікація Стамбульської конвенції стала значним кроком не лише до захисту прав жінок, а й до інтеграції в Європейський Союз (далі – ЄС). Важливе дослідження впливу процесів, що зближують Україну та ЄС, а сам процес євроінтеграції значною мірою вже змінив психологічний клімат в Україні.

Насильство проти жінок має багато різних форм, починаючи від насильства з боку інтимного партнера, сексуальних домагань і насильства в інтернеті до насильства, пов'язаного із честю, калічення жіночих статевих органів і, зрештою, може призвести до феміциду.